

ویژه فرهنگ و معارف رضوی

| سال دوم | ویژه نامه ۲۸۷ |

سبک زندگی

ادب
علامه
طباطبایی

۲

ارتباط هنر با همه
ابعاد زندگی

۲

گزارشی از نقض حقوق بشر
علیه شیعیان جهان

۲

در افتتاحیه جام جهانی
کدام آیه از قرآن خوانده شد؟

۳

نیمکت زندگی

تا باد چنین بادا

رقیبه توسلی: خدا برای همه سلامتی بنویسد الهی.

چند روز است کارم شده تب، لرز، درمانگاه، داروخانه. امروز هم همین طور. از صبح مشغولم و الانم که لنگه ظهر است تازه رسیدم دواخانه. شلوغ است. گوشه‌ای نوبت می‌ایستم و بی‌اختیار دهنم می‌رود پیش چلنگر روستایمان. چلنگر یحیی. تا دکان سیاه و کوره همیشه روشنش. همان که نبود روزی آهن سرخ شده از تنورش بیرون نکشد. با اینکه از فرط بی‌حالی چشمم نیمه‌باز است اما با کله‌شقی عجیبی دوست دارم فقط به مشتقات آتش فکر کنم. به داغی و گداختگی و لهیب و حرارت.

تا نوبتم چهار نفری مانده، که یکیشان مادر بزرگ و نوه‌ای اند مشغول گپ زدن. و راندازشان می‌کنم. یک‌جورهایی با بقیه فرق می‌کنند. خوشحال‌اند. ذوق و شوق دارند انگار. دنبالش می‌کنم. نوه تا پای پیشخوان می‌رود و از خانم متصدی، سؤالی می‌پرسد. نگاهی را که ردوبدل می‌کند با مادر بزرگش می‌بینم. این دو نفر حالشان با بقیه بیمارانی که برای تهیه دارو آمده‌اند فرق دارد. بیشتر می‌روم توی نخشان. متصدی پا می‌شود دو فیش را می‌چسباند به دیوار انتهای داروخانه. می‌روم همان جا. می‌خوانم و می‌خوانم و کلاه از سرم می‌افتد! واقعاً مگر زندگی چیست جز مهربانی. جز ابراز علاقه و عشق. جز شاد کردن دل همدیگر.

دیوار مهربانی در داروخانه ندیده بودم که دیدم. دیدم و حظ کردم. دیدم با وجود کلکسیون مشکلات، دلمان هنوز برای هم می‌تپد و بامعرفتیم. تب‌آلود مبالغ را می‌خوانم که کم و زیاد است. اما چه باک! آنچه اهمیت دارد دستان بخشنده فراوان است.

نوبت نسخه من می‌شود. مادر بزرگ و نوه می‌روند اما فیش‌های خیرخواهانه‌شان جابخوش کرده بین صدها فیش. با لبخند، پای صندوق منظم. که قیمت اعلامی حسابدار، ششیه پتک چلنگر یحیی می‌خورد توی سرم. یکهو می‌شوم همان تکه آهنی که می‌گذاشت توی کوره. تیم عود می‌کند. تلخ می‌شوم. باورش سخت است که برای کیسه دوی خودم و مادرم باید یک میلیون و خرده‌ای کارت بکشم.

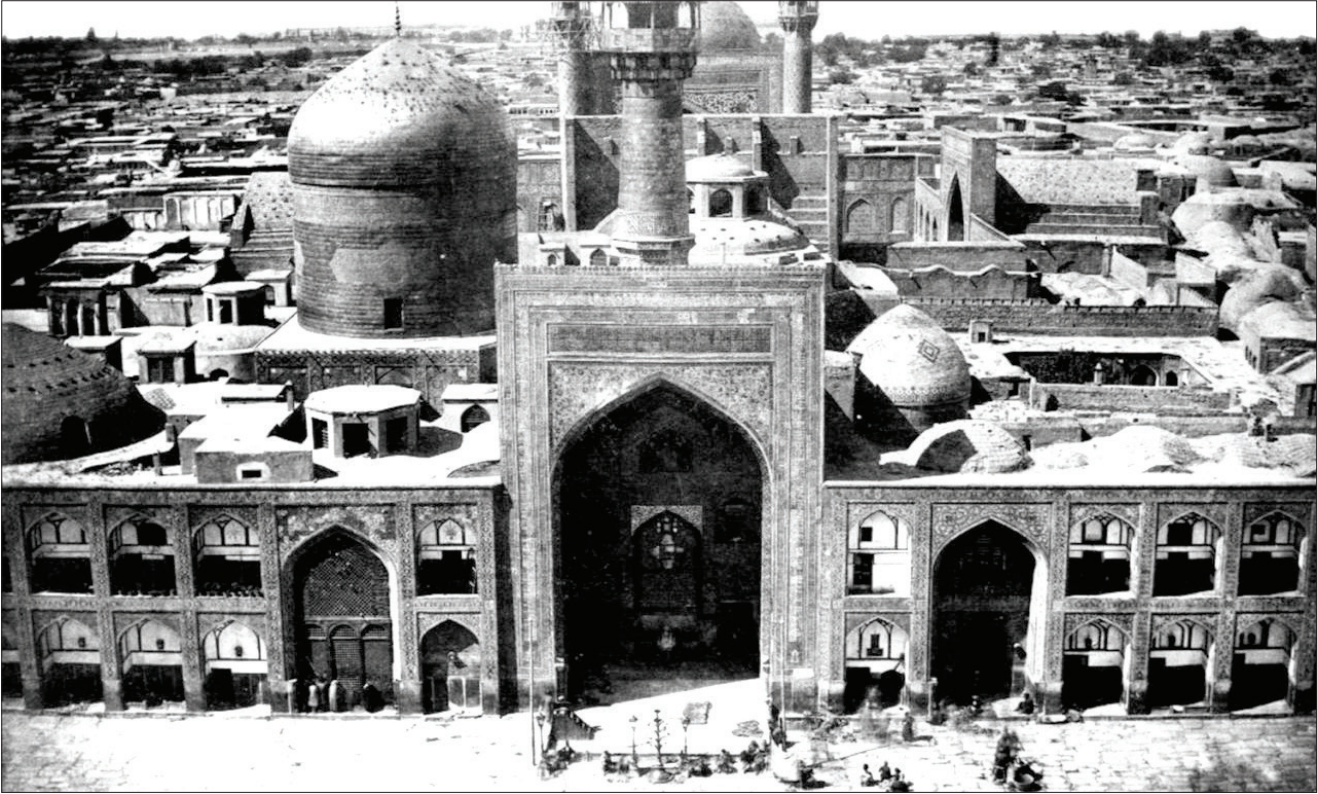
سنتجاق

امیرالمؤمنین(ع): برترین ایمان، نیکی کردن است.

گفت‌وگو با نویسنده کتاب «مشق ارشاد»

امر به معروف و نهی از منکر به تکنیک‌های رفتاری نیاز دارد

۲

درباره زندگی و زمانه

شیخ ذبیح‌الله فقیه

عالم مدفون در حرم مطهر رضوی

زاهد خفته در صحن عتیق

تا به حال در صفحه رواق، به معرفی ده‌ها نفر از علما و بزرگانی پرداخته‌ایم که هر یک، به دلیلی شهرت داشتند و خوشنامی آن‌ها، توشه آخرتشان بوده است. بسیاری از این علما و صلحا، اهل زهد و دوری از دنیا و زخارف آن بوده‌اند؛ شخصیت‌های برجسته‌ای که حاضر نمی‌شدند رَی طلبگی خود و تمسک به سیره رسول خدا(ص) و ائمه طاهرین(ع) را با چیز دیگری معاوضه کنند. این افراد حتی در زندگی پس از تحصیل نیز مراقب مسائل عبادی و کنترل هوای نفسانی خود بودند و پس از سال‌ها زندگی توأم با پاکدامنی و زهد ...

در ادامه به معرفی زاهد خفته در صحن عتیق می‌پردازیم.

در ادامه به معرفی زاهد خفته در صحن عتیق می‌پردازیم.

منبر مجازی

به فکر سرمایه باش!

آیت‌الله جوادان: روایت‌های متعددی با این لفظ داریم: حَذِّ لِنْفِیسَکَ مِنْ نَفْسِیکَ... از خودت برای خودت بگیر. ببینید شما یک مقداری وقت دارید. ۲۴ ساعت، ۲۴ ساعت... مثلاً تا ۷۰ سال. این وقت‌ها، مقداری از دارایی شماست. از این دارایی خودت، یعنی زمان، از این دارایی برای خودت، خود واقعی، یعنی برای جانت، چیزی بدست بیاور. شما سلامتید. الحمدلله سلامتید. از این سلامت‌ات برای خودت چیزی بدست بیاور. مثلاً کسی که روزه می‌گیرد، دارد از سلامتی خودش برای خودش سرمایه تهیه می‌کند. دارد از وقت خودش برای خودش سرمایه تهیه می‌کند. مثلاً قدرت و قوت دارد... فرض کنید امیرالمؤمنین(ع) بازوی قوی دارد. دارد از این بازوی قوی‌اش برای خودش سرمایه تهیه می‌کند. مثلاً آن بازوی قوی مرهب را با یک شمشیر از پا درمی‌آورد. دشمن اسلام را از پا درمی‌آورد. این می‌شود از خودش برای خودش سرمایه تهیه کردن. از فکر خودش. می‌نشیند برای هدایت خلق خدا نقشه می‌کشد. برای کمک به خلق خدا. برای کمک به دین خدا. کمک برای هدایت مردم. می‌نشیند فکر می‌کند. نقشه می‌کشد. پس دارد از خودش برای خودش سرمایه تهیه می‌کند. آدم چقدر تاجر است؟ اگر پادتان باشد مکرر عرض کردیم. فرمود هَلْ أَذْکَمُکَ إِلَى تِجَارَهِ. آیا من شما را به یک تجارتی راهنمایی نکنم که این نتایج را دارد؟ تَنْجِیْکُمْ مِنْ عَذَابِ آلِیم. مثلاً شما را از عذاب الیم آخرت نجات می‌دهد. یک تجارتی است. شما دارید تجارت می‌کنید. با این تجارت مصونیت از آتش تهیه می‌کنید. طبقاتی در بهشت برای خودت تهیه می‌کنی. چند طبقه؟ به مقداری که تجارت کنی. از وقتت برای خودت مصرف کنی... ببینید آدم یک وقت در طبقه اهل اخلاق است. یک وقت در طبقه اهل اعتقادات و یقین است. طبقه آدم فرق می‌کند. قرآن می‌فرماید موازین، نه اینکه بگویید یک میزان داریم. در ذهن ما میزان، فقط میزان عمل است. میزان عمل یک میزان است، میزان اخلاق یک میزان دیگر است. خیلی قیمتی‌تر و خیلی بلند مرتبه‌تر است. میزان عقاید خیلی بالاتر است اگر کسی در طبقه اهل عقاید باشد. ببینید ما امام داریم دیگر. امام در عقاید امام ماست. در اخلاق امام ماست. در عمل امام ماست. من همان جور باید فکر کنم و می‌کنم که امام ما فکر می‌کند. اعتقادم به خدا همان جور است که امامم هست. حالا با فرق درجات. یا اخلاقم به همان شکلی است که اخلاق امامم هست. یعنی امامم هر چه داشتم... من هم دارم. ...

مجموعه رمان رضوی، مجموعه رمان رئالیسم دینی برای نوجوانان، مجموعه گل نجمه، مجموعه هشت جلدی هشتمین ستاره و... گواه این مطلب است.

اقدام دیگر، نشست‌های مسئله‌کاوی و نظریه‌پردازی است. تاکنون بیش از ۱۰ نشست ادبیات داستانی دینی؛ چپستی، اصول و عناصر، فرشتگان در متون دینی و دستمایه‌های داستانی آن، تحولات ایمان دینی در مراحل رشد کودک، تعارضات تکنیک و تقدس، ترجمه قرآن برای کودکان و مشکلات آن و شخصیت‌پردازی معصومان(ع) در رمان برگزار شده است. از دیگر ابعاد اجرایی طرح ادبیات دینی، برگزاری کلاس‌های آموزشی داستان‌نویسی دینی است. به‌نشر تاکنون پنج دوره و در مجموع حدود ۲۰۰ جلسه داستان‌نویسی برگزار کرده است که امیدواریم در سال‌های آینده ابعاد مختلف طرح پنج‌ساله ادبیات دینی را نیز بتوانیم به مرحله اجرا

گسترش و تعمیق معارف دینی در میان نسل جوان با بهره‌گیری از زبان مؤثر ادبیات و جریان‌سازی در عرصه ادبیات فاخر دینی در کشور است.

■ **طرح ادبیات دینی در چه ابعادی اجرا می‌شود؟**

این طرح دارای ابعاد محتوایی و اجرایی است. ابعاد محتوایی این طرح شامل تمامی ریزموضوعاتی است که ذیل تعریف اولیه ما از مفهوم دین می‌گنجد که عبارت است از: اعتقادات، فروع دین و احکام، آشنایی با متون آیینی، سنت و سیره معصومان(ع) و دعا و زیارت که برخی از مهم‌ترین این سرفصل‌ها هستند. به‌نشر به عنوان سازمان مجری طرح و ناشر وابسته به دستگاه مقدس حضرت رضا(ع) بخش عمده و ویژه‌ای را به زندگی و آموزه‌های امام هشتم(ع) و نیز زیارت و حرم‌شناسی آن حضرت اختصاص داده است. و اما بعد اجرایی طرح ادبیات دینی شامل

درآوریم. همچنین نخستین شماره «گاهنامه ادبیات دینی کودک و نوجوان» در به‌نشر منتشر شده است.

■ **«گاهنامه ادبیات دینی کودک و نوجوان» که گفتید، حاوی چه مطالب و مسائلی است؟**

این گاهنامه نشریه‌ای است که بر نقد و نظر پیرامون مجموعه مسائل ادبیات دینی مرتبط با مخاطب کودک و نوجوان متمرکز است و به طرح دیدگاه‌های صاحب‌نظران این عرصه می‌پردازد. گستره موضوعی این مباحث از تعاریف مبانی تا جزئی‌ترین مسئله‌های کاربردی دست‌اندرکاران تولید این گونه ادبی است. این گاهنامه به سردبیری سیداحمد میرزاده و با مطالبی از استادان ادبیات حوزه کودک و نوجوان همچون سیدجواد بهشتی، غلامرضا حیدری ابهری، علیرضا سبحانی‌نسب، مرتضی دانشمند، عبدالعظیم کریمی، علی‌محمد رفیعی، سیدمحمد مهاجرانی، محسن هجری، محمود پوروهاب، انسیه‌سادات موسویان و... در ۱۸۰ صفحه منتشر شده است که مخاطب این گاهنامه، نویسندگان، تصویرگران، ناشران، پدران و مادران، معلمان و مربیان و تمام کسانی‌اند که دغدغه انتقال آموزه‌ها و مفاهیم دینی به کودکان و نوجوانان این سرزمین را دارند و برای هدف مقدس خود به قالب‌های ادبی دل بسته‌اند.

ایجاد شبکه‌های پدیدآورندگان ادبیات داستانی دینی، نشست‌های مسئله‌کاوی و نظریه‌پردازی، پژوهش، انتشار گاهنامه تخصصی، برگزاری جشنواره و تولید کتاب است. مشخص است که تمام ابعاد قبلی طرح، زمینه‌ساز تولیدات خلاق ادبیات داستانی دینی است و ماهیت برخی از ابعاد قبلی به گونه‌ای است که فقط در فرایند و روند تولید معنا می‌یابند. فرایند تولید است که مسئله می‌آفریند و نظریه می‌سازد. پژوهش‌ها را جهت‌دار می‌کند؛ تجربه خلق می‌کند تا این تجارب به کار آموزش بیایند. علاوه بر این اهدای نشان و ایجاد پایگاه اینترنتی ادبیات داستانی دینی از ارکان طرح جامع ادبیات داستانی دینی است. از دیگر ابعاد اجرایی می‌توان به سامانه توزیع و پخش ادبیات داستانی دینی اشاره کرد.

■ **در راستای اجرای طرح گسترش ادبیات دینی تاکنون چه اقدام‌هایی در به‌نشر انجام شده است؟**

ما با توجه به رسالتی که در حوزه نشر داشتیم چند بعد از ابعاد اجرایی طرح ادبیات دینی را اجرا کردیم. یکی از این اقدام‌ها گردش محتوایی و تولید کتاب در موضوعات معارف اسلامی، سنت و سیره ۱۴ معصوم(ع)، ارزش‌های نظام ولایی و سبک زندگی اسلامی در قالب ادبی و داستانی است. تولید مجموعه رمان درباره خاندان عصمت و طهارت(ع)،

به‌نشر (انتشارات آستان قدس رضوی) از سال ۱۳۹۶، ادبیات دینی را محور اصلی فعالیت خود برگزیده است و از آن چنین تعریفی دارد؛

ادبیات دینی به آن دسته از آثار زبانی نوآورانه و بهره‌مند از شگردهای جذابیت‌زای هنری گفته می‌شود که در تمام ابعاد محتوایی خود مروج آموزه‌های اهل بیت عصمت و طهارت(ع) و قرآنی از مکتب تشیع دوازده امامی است که مؤلفه‌های آن در بیان امامین انقلاب اسلامی ترسیم شده است.

برای آشنایی بیشتر با طرح جامع ادبیات دینی در به‌نشر، ابعاد آن و اقدام‌هایی که تاکنون در این زمینه صورت گرفته است، با حسین سعیدی، مدیرعامل این انتشارات به گفت‌وگو پرداختیم که در ادامه می‌خوانید.

■ **چرا «به‌نشر» به سمت و سوی ادبیات دینی رفت؟ مجموعه‌های علمی، پژوهشی و فرهنگی مختلفی تاکنون آثار متعددی در حوزه دین منتشر کرده‌اند. بخشی از این آثار نیز شعرهای آیینی و موارد معدودی نیز آثار داستانی بوده اما تاکنون رویکرد جامع، مطالعه شده و دقیقی در خصوص ادبیات داستانی دینی وجود نداشته است.**

از سویی آثار و کتاب‌هایی که در موضوع ادبیات داستانی دینی وجود دارد اغلب از نظر ادبی ضعیف هستند. همچنین در این زمینه آثاری که دارای ارزش ادبی و هنری باشد و هم ظاهر و هم باطن آن دینی باشد کم هستند. از این رو ما طرح ادبیات داستانی را در به‌نشر تدوین کردیم که این طرح به شناخت چالش‌ها و مشکلات پیش روی تولید ادبیات داستانی دینی به ما کمک می‌کند تا آگاهانه و با حداقل ابهام به این عرصه ورود پیدا کنیم.

■ **ناشران در حوزه تولید آثار ادبیات دینی با چه موارد و چالش‌هایی مواجه هستند و طرح ادبیات دینی که مجموعه به‌نشر آن را دنبال می‌کند، به چه میزان می‌تواند در توسعه ادبیات دینی یاری‌دهنده باشد؟**

در حوزه ادبیات داستانی دینی، مسائلی وجود دارد که توجه به آن‌ها و همفکری برای حل و یا دست‌کم کاهش آن‌ها، ضروری به نظر می‌رسد. برخی از این چالش‌ها عبارت‌اند از: مرزهای صمیمیت ادبی و ادب شرعی، شخصیت‌پردازی معصومان، حقایق عالم غیب، مباحث مربوط به تصویرگری کتاب‌های دینی کودک، مشهورات غلط، دشواری‌های استفاده از منابع اصیل دینی، اشباع بازار از آثار نامناسب، بالا بودن حساسیت‌های تولید در عرصه آثار دینی و کم‌لطفی مجامع تخصصی و جشنواره‌ها نسبت به آثار دینی. مجموعه این نکات، کاستی‌ها و آسیب‌ها ما را بر آن داشت تا طرح ادبیات دینی را تدوین و اجرا کنیم. طرح ادبیات دینی بر آن است تا فرصتی برای نزدیک کردن دیدگاه‌های دغدغه‌مندان این عرصه فراهم کند و راهکارهایی برای برون‌رفت از تنگناهای مسیر آفرینش این آثار بیابد.

■ **حالا با توجه به این مقدمات که گفتید، مهم‌ترین هدف طرح توسعه ادبیات دینی در به‌نشر چیست؟ مهم‌ترین هدف از اجرای طرح ادبیات دینی،**